

scientia precipue vñ eē maīa supbie z inanis
 glorie fm illud. i. ad Cori. 8. Sciētia i flat. s3
 cōtentio plerūq; puenit ex defectu sciētie p
 quā veritas cognoscit n̄ ipuḡt. ḡ cōtentio n̄
 ē filia inanis glie. ¶ S3 ē auctoritas Bregl
 3° moral. ¶ 1° dō q; sicut s̄ dicitur: dis-
 cordia ē filia inanis glorie eo q; discordantiū
 vterq; i sensu pprio stat z vnus alteri nō ac-
 qescit: ppriū aut supbie ē z inanis glorie pro-
 priā excellētiā q̄rere. sicut aut discordantes
 aliq; sunt ex B q; stant corde in pprijs. ita
 tendentes sūt aliq; ex B q; vnusq; vbo id
 qd sibi vñ defendit. z iō eadē rōne ponit cō-
 tentio filia inanis glorie: sicut z discordia.
 ¶ Ad primū ḡ dō q; cōtentio sicut z discor-
 dia h3z affinitatē cū inuidiā q̄tū ad recessus
 eius a q; aliq; discordat uel cū q; contendit.
 sed q̄tū ad id in q; sistit ille q; contendit hēt
 cōuenientiā cū supbia z inani gloria in q̄tū
 .s. in pprio sensu stat: ut. s̄. dicitur est. ¶ Ad
 scdm dō q; clamor assumit in cōtentioe de
 qua loqmur ad finē ipugnande veritat. vñ
 nō ē principale in cōtentioe. z ideo n̄ opoz-
 tet q; cōtentio ex eodez deriuat: ex q; deriuat
 clamor. ¶ Ad scdm dō q; supbia z inanis glo-
 ria occasioē sumūt precipue a bonis etiam
 sibi d̄rys: pnta cū de hūilitate aliq; supbit.
 est. n. huiusmōi deriuatio nō per se s3 p acci-
 dens fm quē modū nihil phibet d̄riū a d̄rio
 oriri. z iō nihil phibet ea q; ex supbia ul' ina-
 ni gloria p se z directe oriūt causari ex d̄rys
 eoz ex quib; occasionaliter supbia oriūt.

Deinde de
Qrandū ē de vitys oppositis
 paci ptinentib; ad op; q; sūt
 scisma: rixa seditio. z belluz
 p q; circa scisma d̄rūt q̄tuoz
 1° p vtz scisma sit spāle pctm̄. 2° vtrum sit
 graui; ifidelitate. 3° d̄ p̄tate scismaticoz.
 4° de pena eorum.

Ad primuz sic proce-
dit. Videt q; scisma nō sit pctm̄ spāle. Scis-
 ma. n. ut Pelagi; papa dicit: scissurā sonat.
 s3 oē pctm̄ scissurā quādā facit: fm illud Ysa.
 59: Pctā v̄ra diuiserunt inf̄ vos z deū v̄rm.
 ḡ scisma nō ē spāle pctm̄. ¶ 2° Alii vidētur
 eē scismatici q; ecclesie nō obediūt: s3 per oē
 pctm̄ sit hō iobediēs p̄ceptis ecclesie: q; pec-
 catū fm Amb; ē celestiu; inobediētia man-

datoz. ḡ oē pctm̄ ē scisma. ¶ 3° Heresis etiā
 diuidit poiem ab vnitāte fidei si ḡ scismatici
 nomē diuisione ipoztat. videt q; nō differat
 a pctō ifidelitatis q̄si spāle pctm̄. ¶ 4° S3 est
 q; Aug; 3° Faustū distiguit iter scisma z be-
 reim: dicēs q; scisma ē eadē opinantē atq;
 eodē ritu colētē q; ceteri solo cōgregationis
 delectari discidio. heresis vero diuersa opia-
 tur ab his q; catholica credit eccla. ḡ scisma
 nō ē generale pctm̄. ¶ 5° dō q; sicut Iffidor;
 dicit i li^o etimologiaz. nomē scismatici a scissu-
 ra aioz vocatū ē. scissio aut vnitati opponit
 vñ pctm̄ scismatici d̄r qd directe z per se op-
 ponit vnitati. Sic. n. i rebus nālib; id qd ē p
 accidens nō cōstituit spēm. ita etiā nec i reb;
 moralib; i qb; id qd ē itentū ē p se: qd autē
 seqtur p̄ter itentionē ē q̄si p accidēs. z ideo
 pctm̄ scismatici pprie ē spāle pctm̄ ex eo q;
 intendit se ab vnitāte separare quā caritas
 facit q; nō solū alterā psonā; alteri vnit spūa-
 li dilectionis vinculo. s3 etiā totā ecclesiaz i
 vnitāte spūs. z iō pprie scismatici dicit q; p
 p̄tia sponte z intentione se ab vnitāte ecclesie
 separāt q; ē vnitāte p̄ncipalis. nā vnitāte p̄nci-
 palis aliq; ad iūicē ordinat ad vnitātem ec-
 clesie: sicut cōpositio singuloz mēbroz in cor-
 pore nāli ordinat ad totū corpis vnitātē. ec-
 clesie at vnitāte i duob; attēdit. s. i cōmixtioe
 mēbroz ecclesie ad inuicēz seu cōcōcōe. z
 itez i ordine oīum mēbroz ecclesie ad vnū
 caput: fm illud Col. 2. Inflatus s̄sū carnif
 sue z nō tenēs caput ex q; totū corp; p nex;
 z diuictōes sūmistratuz z cōstructū crescit in
 augmētū dei: B at caput ē ipse xp̄us cuius vi-
 cē i ecclesia gerit sūm; p̄t̄ifex. z iō scismatici
 dicunt q; subesse s̄nuūt sūmo p̄t̄ifici: z q;
 mēbris ecclesie ei subiectis cōdicare recusāt.
 ¶ Ad p̄mū ḡ dicendū q; diuisio hōis a dō
 p pctm̄ nō ē itenta peccātē. s3 p̄ter itētoez
 eius accidit ex iordinata cōuersione ipsius
 ad cōmutabile bonū. z iō nō ē scisma p se lo-
 quēdo. ¶ Ad scdm dicendū q; nō obedire
 p̄ceptis cū rebellione qdā cōstituit scismatici
 rōnē. dico aut cū rebellione cū z ptinaciter
 p̄cepta cōtēnit z iudiciū ei; subire recusāt.
 B at nō facit glibet peccatoz. vñ nō oē pctm̄ ē
 scisma. ¶ Ad tertiu; dicendū q; heresis z scis-
 ma distinguūt fm ea qb; vtrūq; p se z dire-
 cte opponit. nam heresis p se opponit fidei.
 scisma at p se oppōit vnitati ecclesiastice ca-
 ritatis. z ideo sic fides z caritas sūt diuerse

virtutes: quibus quicquid careat fide careat caritate. ita et scisma et heresis sunt diuersa vitia: quibus quicquid est hereticus sit etiam scismaticus sed non conuertitur. et hoc est quod Hieronymus dicit in epistola ad Galatas. In scisma et heresi habet interesse arbitror quod heresis puerum dogma habet: scisma ab ecclesia sepat. et tamen sic amissio caritatis est via ad amittendum fidem: secundum illud in ad Thimotheum. p. A quibusdam aberrans. s. a caritate et alijs huiusmodi conuersi sunt in vaniloquos. ita scisma est via ad heresim. unde Hieronymus ibidem subdit quod scisma a principio aliquo in parte potest intelligi diuersum ab heresi. ce- terum nullum scisma est nisi sibi aliquam heresim assignat ut recte ab ecclesia recessisse videatur.

Ad secundum sic procedit

videtur quod scisma generum peccatorum sit quod infidelitas. Maius. n. peccatum grauiori pena puni- tur: secundum illud Deuteronomio. 25. Pro mensura peccati erit et plagam modus. sed peccatum scismaticum grauius iueni- tur puniuntur quod est peccatum infidelitatis sine idola- trie. legitur. n. Exo. 32. quod propter idolatriam sunt aliqui humana manu gladio infecti. de peccato autem scismatico legitur Numeri. 16. Si nouam rem fecerit dominus ut apiens terra os suum deglutiat eos et omnia que ad illos pertinent. descenderitque uiuentis ad infernum. scietis quod blasphemauerunt dominum de- um. decem etiam tribus que vitio scismaticum a regno Dauid recesserunt sunt grauius puniuntur: ut habetur 4. Regum. 17. quod peccatum scismaticum est grauius peccato infidelitatis.

¶ Bonum multitudinis est maius et diuinius quam bonum unius: ut patet per philosophum in primis ethicorum. sed scisma est contra bonum multitudinis. id est ecclesiasticam unitatem. infidelitas autem est contra bonum particulare unius quod est fides unius hominis singularis. quod videtur quod scisma sit grauius peccatum quam infidelitas. ¶ Maiori malo maius bonum opponitur: ut patet per philosophum in secundis ethicorum. sed scisma opponitur caritati que est maior virtus quam fides cui opponitur infidelitas ut ex premissis patet. quod scisma est generum peccatorum quam infidelitas. ¶ Sed contra est quod se habet ex additione ad alterum potest esse uel in bono uel in malo. sed heresis se habet per additionem ad scisma. addit enim puerum dogma: ut patet ex auctoritate Hieronymus. sed inducta. quod scisma est minus peccatum quam infidelitas. ¶ Sed contra quod grauitas peccati dupliciter potest considerari. uno modo secundum suam speciem. alio modo secundum circumstantias. et quod circumstantie particulares sunt infinite. ita et infinitis modis variari possunt. cum queritur in compositis de duobus peccatis quod sit grauius in- telligenda est questio de generalitate que attenditur sed ge-

nus peccati. genus autem seu species peccati attenditur ex obiecto sicut ex se dicitur patet. et ideo illud peccatum quod maiori bono contrariatur ex suo genere est generalius: sicut peccatum in deum quam peccatum in proximum. manifestum est autem quod infidelitas est peccatum contra ipsum deum sed quod in se est veritas prima cui fides inicitur. scisma autem est contra ecclesiasticam unitatem que est quoddam bonum partici- cipatum et minus quam sit ipse deus. unde manifestum est quod peccatum infidelitatis ex suo genere est grauius quam peccatum scismaticum. licet possit contingere quod aliquis scismaticus grauius peccet quam quodam infidelis: uel propter maiorem contumaciam: uel propter maiorem piculam quod inducit: uel propter aliquid boni. ¶ Ad primum quod dicitur quod propter illi manifestum erat iam per legem susceptam quod erat unum deus. et quod non erant alij dii colendi. et hoc erat apud eos per multiplicia signa confirmatum. et ideo non oportebat quod peccantes contra hanc fidem per idolatriam punirentur inuisi- tata aliquo sola pena: sed solum composita. sed non erat sic notum apud eos quod Moyses deberet esse spiritus eorum princeps. et ideo rebellantes ei precipitum oportebat miraculosa et inconsueta pena puniri. Uel potest dici quod peccatum scismaticum quod est generalius est puniuntur in pro- pter illo: quod erat ad seditiones et scismata prin- cipus. dicitur. n. per Esdre 4. Ciuitas illa a diebus antiquis aduersum reges rebellat. et seditiones et prelia excitant in ea. pena autem maior quodque infligitur per peccato magis consueto: ut secundum habitum est. nam pene sunt medicine quodam ad arcendum homines a peccato. tamen ubi est maior peccitas ad peccandum de- bet seuerior pena adhiberi. decem autem tribus non solum fuerunt punite per peccato scismaticum. sed etiam per peccato idolatrie: ut ibidem dicitur. ¶ Ad secundum dicendum quod sicut bonum multitudinis est maius quam bonum unius quod est de multitudine. ita etiam bo- num multitudinis ad quod unum ordinatur est minus quam bonum extrinsecum ad quod multitudo ordinatur. sicut bonum ordinis exercitus est minus quam bonum ducis. et sicut bonum ecclesiastice unitatis cui opponitur scisma est minus quam bonum veritatis di- uine cui opponitur infidelitas. ¶ Ad tertium dicitur quod caritas habet duo obiecta unum principale. scilicet boni- tatem diuinam. et aliud secundarium. scilicet bonum proximi. scisma autem et alia peccata que fiunt in proximum opponuntur caritati quantum ad secundarium bonum quod est minus quam obiectum fidei quod est ipse deus. et ideo ista pec- cata sunt minora quam infidelitas. sed odium dei quod opponitur caritati quantum ad principale obiectum non est minus. tamen inter peccata que sunt in proximum: peccatum scis- maticum videtur esse maximum: quod est contra speciale bonum multitudinis.

Ad tertium sic proceditur

videtur. **V**idetur quod scismatici habeant aliquam potestatem. **D**icitur enim Augustinus in libro de donatistas. Sic redeuntes ad ecclesiam quod postquam recedent baptizati sunt non rebaptizantur. ita redeuntes qui per usque recederent ordinati sunt non utique rursus ordinantur. sed ordo est potestas quaedam. ergo scismatici habent aliquam potestatem: quia retinent ordinem. **R**espondeo Augustinus dicit in libro de unico baptismo. Potest sacramentum tradere separatus: sicut potest habere separatus. sed potestas tradendi sacris est maxima potestas. ergo scismatici qui sunt ab ecclesia separati habent potestates spirituales. **R**espondeo Urbanus papa dicit quod ab episcopo quomodo catholice ordinatis sed in scismate a romana ecclesia separatis consecrati sunt: eos tamen cum ad ecclesiam unitatem redierit suavis propter ordinibus misericorditer suscipi iubemur. si eos vita et conscientia commendet. sed hoc non esset nisi spiritualis potestas apud scismaticos remaneret. ergo scismatici habent spirituales potestates. **S**ed est quod Cyprianus dicit in quodam epistola et habet. 7. q. i. c. Noua et cianus. Qui nec unitatem igitur spiritus. nec ueteris pacem obseruat. et se ab ecclesie uiculo et a sacerdotum collegio separat. nec episcopi potestatem habere potest nec honorem. **R**espondeo quod duplex est spiritualis potestas. una quod sacramentalis alia iurisdictionalis. Sacramentalis quidem potestas est que per aliquam consecrationem confertur. omnes autem consecrationes ecclesie sunt immobiles manent re que consecrantur. sicut per etiam in rebus inanimatis. nam altare semel consecratum non consecratur iterum nisi fuerit dissipatum. et ideo talis potestas habet suam essentiam remanet in hostia que per consecrationem eam est adeptus quod diu uiuit sine in scisma sine in here sed labat. quod per ex hoc quod rediens ad ecclesiam non iterum consecratur. sed quia potestas inferior non debet exire in actum nisi secundum quod mouet a potestate superiori: ut etiam in rebus naturalibus per. inde est quod tales usus potestatis amittunt ita. scilicet quod non liceat eis sua potestate uti. si tamen uti fuerit eorum potestas effectus habet in sacramentalibus: quia in his homo non operatur nisi sic in instrumentum dei. unde effectus sacramentalis non excluditur propter culpam quamcumque confertur sacramentum. Potestas autem iurisdictionalis est que ex simplici iunctione hominis confertur. et talis potestas non immobiliter adheret. unde in scismaticis et hereticis non manet. unde non possunt nec absolueret nec excommunicare. nec indulgentias facere aut aliquid huiusmodi. quod si fecerint nihil est actum. cum ergo dicitur tales non habere potestatem spirituales: est intelligendum ut

de potestate secunda: uel si refertur ad primam potestatem non est referendum ad ipsam essentiam potestatis. sed ad legitimam usum eius. Et per hoc permissio ad oba.

Ad quartum sic proceditur

videtur quod pena scismaticorum non sit conueniens ut excommunicentur. **E**xcommunicatio enim maxime separat hominem a coniunctione sacramentorum. sed Augustinus dicit in libro de donatistas quod baptisma potest recipi a scismatico. ergo uel quod excommunicatio non est conueniens pena scismaticis. **R**espondeo Ad fideles christi pertinet ut eos qui sunt dispersi reducantur. unde quidam dicitur in 2. Machab. 34. Ad abiectum non reduxisti quod perierat non quiescisti. sed scismatici conuenientius reducuntur per aliquos qui eis conuertuntur. ergo uel quod non sint excommunicandi. **R**espondeo Pro eodem peccato non infligitur duplex pena secundum illud Nauis per. Non iudicabit deus bis in idipsum. sed pro peccato scismatis aliquando per aliquos puniuntur: ut habet 23. q. 5. ubi dicitur. **D**ine et mundane leges statuerunt ut ab ecclesie unitate diuisi et ei pacem perturbantes a secularibus potestibus conuenientius non sunt puniendi per excommunicationem. **S**ed est quod Numeri 16. dicitur. Recedite a tabernaculis hominum ipsorum. quia scismatici fecerunt. et nolite tangere ea que ad eos pertinet ne inuoluamini in peccatis eorum. **R**espondeo quod per quod peccat quod per ea debet puniri: ut dicitur Sapientia 11. Scismaticus autem ut ex his dictis per in duobus peccat. in uno quod quod separat se a coniunctione membrorum ecclesie et quantum ad hoc conueniens pena scismaticorum est ut excommunicentur. In alio uero quod subditi recusant capiti ecclesie. et ideo quod coerceri nolunt per spirituales potestates ecclesie: iustum est ut potestate temporalis coerceantur. **A**d primum ergo dicitur quod baptismum a scismaticis recipere non licet nisi in articulo necessitatis: quia melius est de hac uita cum signo christi exire a quocumque defuncto etiam si sit iudeus uel paganus quam sine hoc signo quod per baptismum confertur. **A**d secundum dicitur quod per excommunicationem non iterum dicitur illa conuicatio per quam aliquis salubribus monitis diuisos reducit ad ecclesie unitatem. cum etiam ipsa separatio quodammodo eos reducit dum de sua separatione confusi quocumque ad penitentiam reducuntur. **A**d tertium dicitur quod per pene presentis uite sunt medicinales. et ideo quoniam una pena non sufficit ad coercendum hominem superadditur alia. sic et medici diuersas medicinas corporales apponunt quoniam una non est efficax. et ita ecclesia quoniam aliqui per excommunicationem sufficiens non reprimunt adhibet coercionem brachii secularis. sed si una pena sit sufficiens non debet alia adhiberi.